

свободата, прѣдставлявани отъ жени. Поетитѣ отъ старо и ново врѣме у всички народи пѣкъ сж възпѣвали свободата, за която нѣкои отъ тѣхъ и измрѣли, както що е случаятъ съ бѣлгарския поетъ и войвода, Хр. Ботевъ, нѣмския — Тодоръ Кьорнеръ, маджарския — Петьофи и др. Всичко това се обяснява лесно, защото свободата е необходимо условие за човѣшкото, слѣдователно, и народното благощастие. И наистина, ако не бихме имали свободата да дѣйствуваме, мислимъ и чувствуваме, съ една рѣчь, да се радваме на живота, за какво ни би билъ този животъ? Ако туй е вѣрно за отдѣленъ човѣкъ, то е още по-вѣрно за цѣлъ народъ, защото и той има нужда да живѣе и да се развива свободно. Въ всѣки случай, трѣбва да се помни, че и свободата прилича на оржие, което може да бжде полезно въ ржцѣтъ на опитни хора и вѣдно, опасно — въ ржцѣтъ на дѣца или на безумни люди. За това е и необходимо да видимъ, каква може да бжде свободата, додѣ се тя простира, какъ трѣбва да се упражнява и пр. и пр. — Различаваме *естествена свобода* или право на човѣка да прави каквото желае, което се ограничава отъ интереситѣ на обществото; *лична свобода* — право на гражданина да не се лишава отъ извѣстни свои права, освѣнъ ако подпада подъ ударитѣ на законитѣ, напр. сждебни; *гражданска свобода* — право да вършимъ всичко, което не е противно на законитѣ; *свобода на съвѣстна*, — право да имаме такива или онакива религиозни и други убѣждения и пр. и пр. Отъ туй слѣдва, че свободата е наше право до толкова, до колкото ние се стремимъ да достигнемъ най-голѣмата справедливостъ между всички и за всички; обратно, свободата е за насъ отговорностъ, до колкото е потрѣбно да не стѣсняваме свободата на другитѣ. Ние, гражданитѣ на една страна, слѣдователно, имаме право да мислимъ и обсждаме работитѣ въ отечеството си, да се събираме или сдружаваме за различни полезни цѣли, да се изказваме устно или печатно по всички въпроси, които ни засѣгатъ, като хора или граждани, да ни се уважава и пази честта, имота, живота и пр. Въпрѣки туй обаче, въ